

лежить в площині відновлення фізичних функцій та здобуття незалежності.

Формат тез не дозволяє детально розглянути усі особливості організації реабілітаційної роботи. Варто також сказати, що відновлення таких пацієнтів потребує роботи не одного фахівця. Ефективна реабілітація у випадку із ДАП повинна базуватися на мультидисциплінарному підході залучаючи до роботи не лише фізичного терапевта, а й невролога, ерготерапевта, медичних сестер, логопеда та інших спеціалістів в залежності від наслідків хвороби.

Література:

1. Мироненко Т.В., Борисенко В.В., Мироненко М.О. Нервові хвороби: підручник / Луганськ, ЛДМУ, 2012. 392 с.
2. Статистика ДТП в Україні за період з 01.01.2021 по 30.09.2021 : ДТП 09.2021. URL: <http://patrol.police.gov.ua/statystyka/>
3. Школьник В.М., Науменко Л.Ю., Фесенко Г.Д., Голик В.А., Коваль М.Є. Наслідки черепно-мозкової травми як причина інвалідності: проблеми експертизи. СЕМЕЙНАЯ МЕДИЦИНА. 2015. № 4. С. 85-88.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ З ГІДРОРЕАБІЛІТАЦІЇ ДЛЯ ДІТЕЙ З ДИТЯЧИМ ЦЕРЕБРАЛЬНИМ ПАРАЛІЧЕМ У КОНТЕКСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

Коваль В. В.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри здоров'я людини і фізичної терапії
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янчука
м. Рівне, Україна*

На сьогоднішній день Останнім часом поширення набуває реабілітаційний напрям занять фізичного виховання для покращення процесу відновлення здоров'я і працездатності [1-3]. У Національній доктрині розвитку фізичної культури і спорту від 28.09.2004 року № 1148/2004 наголошується на необхідності розвитку оздоровчих заходів із використанням методів фізичної реабілітації, так як ефект впливу

оздоровчого плавання як засобу реабілітації дітей з вадами особливими потребами багатобічний і потужний [4].

Плавання є одним з найбільш ефективних в оздоровчому відношенні видів рухової активності, потужним засобом корекції різного роду порушень опорно-рухового апарату, серцево-судинної і дихальної систем. Діти, які займаються систематично плаванням зберігають високу рухомість в суглобах, мають хороше самопочуття, нормальний сон та апетит, високий рівень фізичної і розумової працездатності, позитивний емоційний стан, що сприяє процесу реабілітації.

Гідрореабілітація (водна реабілітація) – це переш за все педагогічний процес передавання та засвоєння накопиченого людством досвіду взаємовідносин спеціаліста та інваліда-особи, яка має порушення здоров'я зі стійким розладом функцій організму, що обумовлене захворюваннями, наслідками травм і дефектів, які приводять до обмеження життєдіяльності та вимагають соціального захисту. Вплив води як оздоровчого природного фактору представлено в різних наукових спрямуваннях. Але необхідно враховувати особливості проведення занять з оздоровчого плавання, а саме місце проведення занять, потенційні можливості небезпеки перебування у водному середовищі, переохолодження, перевтоми [3].

Нами була розроблена програма навчання студентів за факультативним курсом «Гідрореабілітація для дітей з особливими потребами», яка складалась з 90 годин, 3 кредити.

1. Теоретична частина. 1.1. Гідрореабілітація дітей з обмеженими можливостями здоров'я в умовах басейну:

– Знайомство, організаційні питання, правила відвідування басейну. Техніка безпеки на заняттях в басейні. Протипоказання відвідування басейну. Техніка надання першої медичної допомоги на воді.

– Особливості першої зустрічі: встановлення контакту; зовнішній огляд; збір інформації про дитину, робота з сім'єю.

– Фізичний і психомоторний розвиток. Вплив плавання на організм дитини.

– Загроза дитячому церебрального паралічу (ДЦП) у дітей в грудному і ранньому віці (причини ДЦП; передумови і терміни встановлення діагнозу).

– Діти з обмеженими можливостями здоров'я: порушення м'язового тону (гіпотонус, гіпертонус, м'язова асиметрія); затримка психомоторного розвитку (рухові порушення, ЗПР, ЗРР, РАС); гіпотрофія, гіпотонія, рахіт; недоношеність; генетичні; сліпі, глухі; аутизм, хвороба Дауна; епілепсія, судома активність.

– Практика на суші з манекенами.

– Перегляд відео і фотоматеріалів.

1. 2. Практика в басейні. Робота з манекенами.

– Демонстраційний показ індивідуального заняття на основі перегляду відео і фотоматеріалів.

– Прийоми роботи на воді, варіанти підтримок, робота в чотири руки.
Розбір практичних прийомів.

– Підведення підсумків.

1.3. Залік з теоретичного блоку. Підведення підсумків.

2. Теоретична частина 2.1. Гідрореабілітація дітей з діагнозом ДЦП в умовах басейну.

– Характеристика захворювання. Форми і класифікація ДЦП.

– Поширеність, складність захворювання і прогнози реабілітації.

– Психофізичні особливості дітей з ДЦП.

– Методика профілактики критичних ситуацій, ускладнень у воді.

– Структура індивідуальних занять, вимоги до організації занять, постановка численних завдань в оперативному і перспективному плануванні занять на воді.

– Особливості та обмеження у гідрореабілітації дітей з ДЦП.

– Особливості проведення занять в басейні з дітьми з діагнозом ДЦП.

– Розвиток дрібної моторики з дітьми з діагнозом ДЦП на заняттях в басейні.

– Вправи для зміцнення м'язів; покращення амплітуди суглобів; розслаблення.

– Ігри на воді з дітьми при ДЦП.

– Обладнання для проведення занять в басейні з дітьми з діагнозом ДЦП.

– Практика з манекенами.

– Перегляд відео і фото матеріалів.

3. Теоретична частина 3.1. Гідрореабілітація дітей з діагнозом ДЦП в умовах басейну.

– Ступінь ураження і вибір методики занять у воді.

– Врахування нервово-психічних, рухових розладів і мови у дітей з ДЦП.

– Врахування віку, статі, ваго-ростових показників та інтелектуальних даних дітей з ДЦП.

– Огляд сучасного водного обладнання і реабілітаційних спрямувань (Відео-презентація): підйомники і прилади транспортування для басейнів. Підводні та надводні тренажери. Спеціалізовані басейни. Водні реабілітаційні програми і напрямки (дельфінотерапія, халлівік, ватсу та інші). Навчання плаванню та участь в паралімпійських змаганнях з ДЦП.

3.2. Практика в басейні. Робота манекенами.

– Засвоєння практичних прийомів роботи у воді (вхід у воду, підтримка, перехвати, оберти, техніка безпеки).

– Аналіз і обговорення заняття.

3.3. Екзамен і допуск до проведення занять з гідрореабілітації з дітьми, які мають відхилення у стані здоров'я (ДЦП).

Розроблена програма мала практичне втілення. Було запропоновано студентам апробувати курс оздоровчого плавання, який був за межами навчального плану і проводився у формі секційних занять. Студенти, які пройшли факультатив, підвищили свій рівень професійної підготовки і набули необхідні знання, вміння і навички у роботі з дітьми, які мають особливі потреби.

Література:

1. Артеменко Г. В., Міхесенко О. І. Фізична реабілітація та оздоровлення дітей з наслідками ДЦП. Проблеми здоров'я, фізичної терапії та ерготерапії. Суми. 2018. С. 42-48.
2. Програма розвитку дітей дошкільного віку з порушеннями опорно-рухового апарату. URL: <https://mon.gov.ua>
3. Таран І. В. Гідрокінезотерапія в комплексі фізичної реабілітації дітей 3–5 років з церебральним паралічем спастичної форми. Теоретичні та методичні проблеми фізичної реабілітації: матеріали IV Всеукр. наук.– метод. конф. Херсон. 2012. С. 106 – 116.
4. Указ Президента України. Про Національну доктрину фізичної культури і спорту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1148/2004#Text>